

श्रीक्षेत्र डेरवण वार्तापत्र

वर्ष-९, अंक-२

मार्च-२०२१

विनामूल्य खासगी वितरणासाठी

मासिक, पाने १६

सुप्रसिद्ध बालरोगतज्ज्ञ डॉ. यशवंत के. आमडेकर यांची डेरवण रुग्णालयाला भेट

‘इंडियन पिडियाट्रिक असासिएशन’चे माजी अध्यक्ष, मुंबईच्या ख्यातनाम वाडिया चिल्ड्रेन हॉस्पिटलचे अध्यक्ष, ज्येष्ठ बालरोगतज्ज्ञ डॉ. यशवंत आमडेकर यांनी नुकतीच सपत्निक डेरवण हॉस्पिटलला भेट दिली. अजूनही बालरोगतज्ज्ञ म्हणून मुंबईत कार्यरत असणाऱ्या डॉक्टर आमडेकरांच्या नावे अनेक मेडिकल रिसर्च पेपर प्रकाशित झालेले आहेत. त्यांनी “Even when there is a Doctor” आणि “Lesson from the grand rounds” ही दोन मार्गदर्शनपर पुस्तके लिहिली आहेत. डॉक्टर आमडेकर यांच्या जीवनाचे प्रमुख ध्येय वैद्यकीय विद्यार्थी तसेच पालक यांचे प्रबोधन करणे हेच आहे. त्याकरिता ते नेहमी, रुग्ण तपासतांना विचाराची दिशा कशी स्पष्ट असावी, यावर भर देतात. त्यांच्या मते Health is behavioral,

spiritual, and social. त्यांच्या कल्पनेतून साकारलेला STEER- ‘Sensitizing to Think, Enabling Excellence and Rationality’ हा शैक्षणिक उपक्रम अत्यंत महत्त्वाचा आहे. ‘पालकच बाळासाठी उत्तम बालरोगतज्ज्ञ असतात.’ असा त्यांचा ठाम विश्वास आहे. डॉ. आमडेकरांसारख्या एका निःस्वार्थी, प्रथितयश बालरोगतज्ज्ञाला जवळून पाहणे, त्यांच्या मार्गदर्शनाचा लाभ होणे आणि विचारविमर्ष होणे हा योग ‘GATTZ’ च्या अमोल इंगळे, चेतन भगत, मकरंद आर्दीच्या पुढाकारामुळे आला. डॉ. बाणावली (टाटा मेमेरियल सेंटर) ह्यांच्या मार्गदर्शनाखाली या कार्यक्रमाची आखणी केली गेली.

वालावलकर वैद्यकीय महाविद्यालयाचे डीन डॉ. विजय डोंबले डॉ. यशवंत आमडेकर यांचे स्वागत करताना,
सोबत (डावीकडे) डॉ. श्रीपाद बाणावली

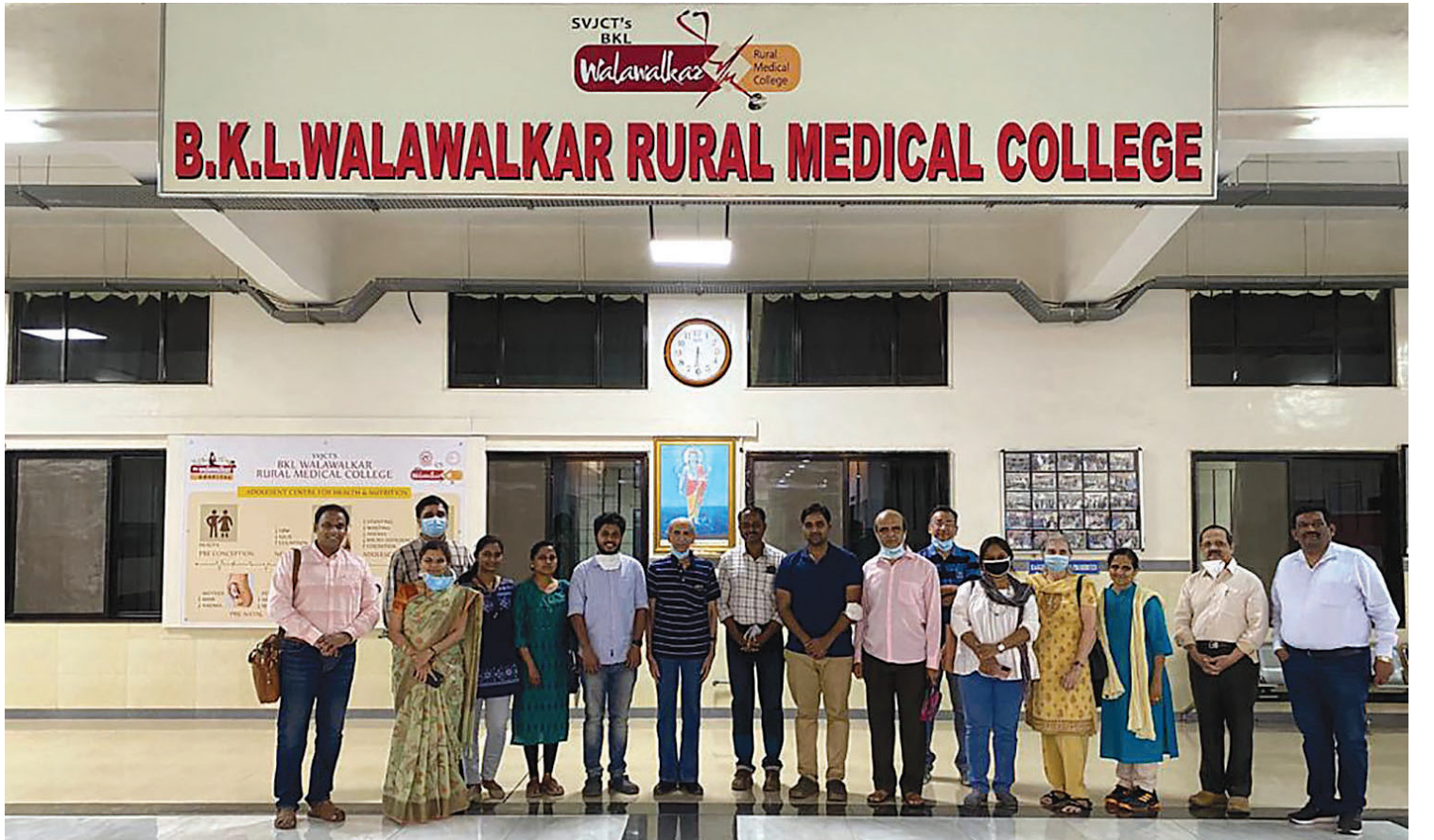
सौ. आमडेकर यांचे स्वागत करताना डॉ. सुवर्णा पाटील, मेडिकल डायरेक्टर

डॉ. विजय डोंबले डॉ. श्रीपाद बाणावली यांचे स्वागत करताना

डॉ. आमडेकरांनी मेडिकल कॉलेजची पाहाणी केल्यावर, संस्थेच्या कार्याविषयी डॉ. सुवर्णा पाटील यांनी सादरीकरण केले आणि संस्थेतर्फे एक अनौपचारिक समारंभात शाल, श्रीफळ आणि पुष्पगुच्छ देऊन त्यांचा सपत्निक सत्कार करण्यात आला. डॉ. बाणावली यांनाही या वेळी शाल, श्रीफळ आणि पुष्पगुच्छ देऊन सन्मानित करण्यात आले. त्यानंतर बोलताना “असे कॉलेज, असा ‘काउन्सिल हॉल’ मी कुठेच पाहिला नाही. मोठमोठ्या कॉर्पोरेट, सरकारी किंवा म्यनिसिपल हॉस्पिटल्स-कॉलेजीसमध्ये,

अतिशय श्रीमंत शैक्षणिक संस्थांच्या कॉलेजीसमध्ये पण नाही!” असे उद्गार काढून डॉ. आमडेकर पुढे म्हणाले, “इथे जे काम सुरू आहे, कुपोषित मुले, माता ह्यांची येथे नोंद आहे आणि त्याचे व्यवस्थित विश्लेषण ठेवले आहे; हे सगळे काम अतिशय मनापासून केलेले आहे. नाहीतर बऱ्याचदा असे होते की लोक चांगली कामे करतात. पण खरोखर ते काम समाजापर्यंत पोहोचले आहे की नाही याचे नेमके मोजमाप नसते. पण तुमच्याकडे त्याचे ग्राफ्स आहेत; हे महत्त्वाचे आहे. मी संपूर्ण हिदुस्थानात फिरलो आहे, अगदी

डॉ. यशवंत आमडेकर यांची वालावलकर ग्रामीण वैद्यकीय महाविद्यालयाला भेट

डॉ. यशवंत आमडेकर आपले विचार व्यक्त करताना

मोठमोठ्या इन्स्टिट्यूट्स बघितल्या आहेत परंतु ह्या इन्स्टिट्यूटसारखे काम कुठेच पाहिले नाही. लहान मुलांना बेबी-किट देणे किंवा महिलांसाठी सांस्कृतिक कार्यक्रम करणे ह्याचाच अर्थ; तुम्ही नुसते पेशंटच बघत नसून त्यांच्या मनःस्थितीचाही विचार करित आहात.

कित्येक मोठ्या हॉस्पिटल्समध्ये पेशंटकडे फक्त 'रुग्ण' म्हणूनच बघितले जाते किंवा त्याचा पैसाच बघितला जातो. इथे संपूर्ण समाजाचा विचार पहिल्यांदाच केला आहे. ज्यांच्याकडे अपरंपार पैसा आहे त्यांनासुद्धा असे करावेसे वाटत नाही."

शाळा, क्रीडासंकुल आदी सगळा परिसर बारकाईने पाहिल्यानंतर ते अतिशय प्रभावित झाले आणि म्हणाले, 'स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स बघून तर मला असे वाटले की तुम्ही शरीर आणि मन यांची एकत्र सांगडच घातली आहे. इथे येण्याच्या विद्यार्थ्यांना नुसते चांगले शिक्षणच मिळणार नाही तर आपण आयुष्यात काय चांगले करू शकतो, काय करायला हवे ह्याचेपण शिक्षण मिळणार आहे. समाजासाठी काही तरी करावे व तेही प्रेमाने करावे असे त्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण मिळणार आहे; कारण तुम्ही त्यांना सगळ्या सोयी-सुविधा प्रेमाने दिल्या आहेत. पैशाकडे तुम्ही बघितलेले नाही!

'तुमच्या कामातील लहानसहान गोष्टीतसुद्धा प्रेम दिसते. या लहान गोष्टीतील दृष्टिकोन फार निराळा आहे, मोठा आहे. खूप मोठा दृष्टिकोन ठेवून केलेली ही कामे आहेत. अशा लोकांना प्रसिद्धीची

शिवसृष्टीला भेट - डावीकडून डॉ. नेताजी पाटील, डॉ. सुवर्णा पाटील, डॉ. आमडेकर, सौ. आमडेकर आणि डॉ. आनंद जोशी

“माझे डॉक्टर माझी अशी काळजी घेत आहेत की मी त्यांच्या हाती सुरक्षित आहे असे रुग्णाला वाटले पाहिजे.” – डॉ. आमडेकर

“इथे घेण्याच्या विद्यार्थ्यांना नुसते चांगले शिक्षणच मिळणार नाही तर आपण आयुष्यात काय चांगले करू शकतो, काय करायला हवे ह्याचे पण शिक्षण मिळणार आहे.” – डॉ. आमडेकर

गरज नसते. ती त्यांच्या कामातूनच होत असते. कारण मुंबईतून पुण्यातून इथे डॉक्टर्स येत असतात त्यांच्याकडून डेरवणचे नाव ऐकत आलो होतो. आज इथे यायचा योग आला. आनंद वाटला.

‘हे सगळं बघून माझ्या मनात एक प्रश्न आला की मी तुमच्याकरिता काय करू शकतो? कारण येथे जे जरूर आहे तिथपर्यंत तुमचे काम व्यवस्थित सुरू आहे.’

डॉ. आमडेकरांच्या कल्पनतून साकारलेला STEER (sensitizing to think, enabelling excellence and

rationality) नावाचा शैक्षणिक उपक्रम हा नव्या पिढीतील वैद्यकीय शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी फारच उपयुक्त ठरला आहे व वालावलकर वैद्यकीय विद्यार्थ्यांसाठी भविष्यात डेरवणला ही कार्यशाळा घेण्याचा त्यांचा मानस आहे.

अशा ऋषितुल्य, ऋजू व्यक्तिमत्त्वाला जवळून पाहणे ही आमच्यासाठी पर्वणीच होती. परमेश्वर त्यांना उंदड आयुष्य देवो आणि आम्हाला त्यांचे मार्गदर्शन सतत लाभो अशी भावना सर्वांनी व्यक्त केली.

“स्पोर्ट्स कॉम्प्लेक्स बघून तर मला असे वाटले की तुम्ही शरीर आणि मन यांची एकत्र सांगडच घातली आहे.” – डॉ. आमडेकर

डॉ. आमडेकर यांच्या भाषणाचा स्वैर अनुवाद

डॉ. सुवर्णा पाटील, संस्थेचे विश्वस्त, डॉ. बाणावली, 'GATTZ' चे सहकारी, मला वाटते की मी येथे आलो हा एक (सुखद) अपघातच आहे, कारण मी येथे जे पाहात आहे तसे मी यापूर्वी कोठेच पाहिलेले नाही. मी बहुतेक सर्व वैद्यकीय महाविद्यालये, उत्तम कॉर्पोरेट, सरकारी तसेच महापालिकांची रुग्णालये पाहिली आहेत. पण येथे जे आहे ते त्या ठिकाणी पाहायला मिळत नाही. आणि हा फरक यामुळे आहे की या रुग्णालयाच्या उभारणीमागे जो विचार आहे तो त्या रुग्णालयांपेक्षा अतिशय वेगळा आहे!

कॉर्पोरेट रुग्णालयात समाजसेवेपेक्षा नफ्याचा विचार अधिक असतो तर सरकारी रुग्णालयांची स्वतःची वेगळी भूमिका असते. पण या संस्थेचे ध्येय केवळ समाजसेवा एवढेच आहे असे मला वाटते.

मॅडम, हे सारे पाहून मी अगदी भारावून गेलो आहे! हा एक अनोखा विचार मांडणे आणि तो या संस्थेच्या रूपाने प्रत्यक्षात आणणे हे संस्थापकांचे मोठे कर्तृत्व आहेच, पण त्याचबरोबर आज येथे प्रत्यक्ष काम करणाऱ्या लोकांनी, देशात अन्यत्र कोठेही झालेले नाही असे काम करून दाखविले आहे हेही तितकेच महत्त्वाचे आहे. आणि हे सगळे देशातील आपले राजकारणी आणि प्रशासक, शिवाय ज्यांना समाजासाठी काही करावयाचे आहे अशा सर्वांना आणून दाखविले पाहिजे. कोणाच्याही हस्तक्षेपाशिवाय, समविचारी माणसे एकाच ध्येयाने एकत्र येऊन कशा प्रकारे काम करू शकतात, हे त्यांना पाहू दे!

हे पाहून मला एवढा आनंद झाला आहे की या वयातही मला जे शक्य आहे ते येथे येऊन करण्यासाठी मी उत्सुक झालो आहे. मी येथे जे काही थोडेफार काम करीन त्याचा माझ्या कार्यक्षेत्राला उपयोगच होईल. यासाठी खरेतर ज्यांनी मला येथे आणले त्यांचे मला आभार मानले पाहिजेत. ही नियतीची इच्छा असावी. नाहीतर माझ्यासारख्या ऐंशी वर्षांच्या वृद्धाकडे त्यांनी दुर्लक्ष करायला हवे होते त्याऐवजी ते मला येथे घेऊन आले आणि तुम्हाला येऊन भेटावे, हे काम पाहण्याची संधी मला मिळावी ही नियतीचीच योजना होती. आणि त्यासाठीही तुम्हा सगळ्यांचे आभार!

साठीच्या दशकात मी जेव्हा मेडिसिन शिकत होतो, त्या वेळी शास्त्र एवढे प्रगत झालेले नव्हते. तेव्हा 'क्लिनिकल साइन्स' वापरून निदान करावे लागे. पण आता शास्त्र एवढे प्रगत झाले आहे की आता रुग्णाचे उपचार, काळजी आणि औषधे याबाबतीत अनेक गोष्टी बदलून गेल्या आहेत. आम्ही औषधोपचाराचे शास्त्र शिकलो, तुम्ही या संस्थेतील विद्यार्थी एवढे सुदैवी आहात की

तुम्ही येथे केवळ 'शास्त्र'च नव्हे तर औषधोपचाराची 'कला'सुद्धा शिकणार आहात!

हे शास्त्र एवढ्या वेगाने बदलत आहे की गेल्या ५५ वर्षात मी हे अनुभवले आहे की दर दहा वर्षांनी जुने शास्त्र कालबाह्य होत आहे! आम्ही त्या वेळी शिकलो ते महत्त्वाचे होतेच, पण आज शिक्षण घेणाऱ्यांना २० वर्षांनंतर तसाच अनुभव येईल. शास्त्र सदैव बदलत असते आणि आपण, अगदी आपल्यातील तज्ज्ञांचाही त्यात समावेश आहे, त्याबाबतीत अज्ञानी असतो. आमच्या अज्ञानाच्या श्रेणीत काय थोडाफार फरक असेल तो!

बहुतेक विद्यार्थ्यांना वाटते की आम्ही अध्यापक त्यांच्यापेक्षा जास्त ज्ञानी आहोत. पण 'मेडिसिन' शिकल्यावर तुमच्या हे लक्षात येईल की आमची हुशारी जवळजवळ तुमच्याएवढीच आहे, त्यात लक्षणीय फरक नाही!

शास्त्र समाजाची काळजी घेत नाही, तर जे समाजाच्या हिताचा योग्य तो विचार करतात त्यांना शास्त्र उपयोगी पडते. सी.टी. स्कॅन, एम.आर.आय., मॉलिक्युलर निदान यांची किती जणांना गरज असते? अगदी थोड्यांना! बहुतेकांना त्याची गरज नसते. आम्हाला गरज आहे ती औषधोपचाराच्या 'कले'ची आणि रुग्णशय्येवर दिल्या जाणाऱ्या औषधोपचारांची! यामुळे आपण समाजातील ९५% लोकांवर उपचार करू शकतो. आपण ५% लोकांकडे जास्त लक्ष देतो. अर्थात, तेही महत्त्वाचेच आहे. पण ९५% लोकांच्या संदर्भात या ५% लोकांचा तरतमभावाने विचार करायला हवा. पण दुर्दैवाने या ५% लोकांकडेच सगळे जण पाहात आहेत आणि सर्व प्रकारच्या परीक्षा करण्यासाठी त्यांना सुचवित आहेत.

आजच्या वेगाने प्रगत होणाऱ्या शास्त्राच्या युगात तुम्ही विद्यार्थ्यांनी टेस्ट्स केव्हा करायच्या यापेक्षा केव्हा नाही करायच्या हे समजून घेणे अधिक महत्त्वाचे आहे. लक्षण (indications) लक्षात घेण्याबरोबर विरोधी लक्षण (contra indications) लक्षात घ्या.

दोन महत्त्वाच्या गोष्टी आपण सर्वांनी लक्षात घेणे गरजेचे आहे. औषधोपचाराची कला पिढ्यानपिढ्या बदललेली नाही, बदलले आहे ते शास्त्र! आणि ही कला म्हणजे काय आहे?

त्यामध्ये नीतीशास्त्र, तत्त्वज्ञान, संस्कृती, आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे डॉक्टरांचा रुग्णाशी असलेला संवाद आणि त्याचे केलेले समुपदेशन महत्त्वाचे असते. आज अगदी सर्वोत्तम विश्वविद्यालयेही या संवाद आणि समुपदेशनाविषयी काहीही

शिकवीत नाहीत, ती फक्त 'शास्त्र' शिकवितात. वॉर्डमध्ये राउंड घेताना केवळ 'डिफरेंशियल डायग्नोसिस'विषयी चर्चा होते. पण एखाद्या अशिक्षित, अज्ञानी मातेला तिच्या मुलाचे दुखणे नेमके काय आहे आणि आम्ही त्याच्यावर कसे उपचार करणार आहोत, हे कसे समजावून सांगावे; हे शिकविले जात नाही.

आमच्या सुदैवाने आम्हाला त्या काळी असे शिक्षक लाभले, त्यांनी आम्हाला संवाद किंवा समुपदेशन कसे करावे हे शिकवले, माणुसकी शिकविली! केवळ माणूस म्हणून जन्माला येणे पुरेसे नाही. माणसाने माणुसकी दाखविली पाहिजे आणि आज नेमकी त्याचीच उणीव जाणवते आहे. आणि म्हणूनच आज डॉक्टरांच्या विरुद्ध हिंसाचाराच्या बातम्या आपण बऱ्याच वेळा ऐकतो आहोत. दोष दोन्ही बाजूंचा असतो. आपण डॉक्टर्सनी सहानुभूतीशील असले पाहिजे, समुपदेशन आणि संवादाचे कौशल्य आपल्या अंगी बाणवले पाहिजे. हे सर्व औषधोपचार कलेचे घटक त्याच्या शास्त्रापेक्षाही अधिक महत्त्वाचे आहेत असे मला वाटते.

आजकाल माहितीचा सुकाळ झाला आहे. मुलांनी किती लक्षात ठेवले आहे याची परीक्षा होते, पण त्यांना किती समजले आहे हे पाहिले जात नाही. 'माहिती' माऊस क्लिक करून मिळते, ती माहिती आत्मसात करणे म्हणजे 'ज्ञान' आणि 'शहाणपण' हे त्याही पलीकडे असते. आपण ज्ञान आणि शहाणपण यातील फरक समजून घेतला पाहिजे. 'टोमॅटो हे फळ आहे' हे झाले ज्ञान; 'ते फ्रूट्सॅलडमधून खाऊ नये' हे झाले शहाणपण! गंमत म्हणजे ते फळ असले तरी ते फळवाले नव्हे तर भाजीवाले विकतात, अगदी दोघांनाही त्याचे ज्ञान असले तरी! आणि त्याहून महत्त्वाचे तुम्ही टोमॅटो विकत घ्यायला जाता तेव्हा केवळ ज्ञान आणि शहाणपण पुरेसे नसते!

म्हणून मला वाटते औषधोपचाराची कला नेमकी तेथे आहे. ज्ञान त्याच्या जागी योग्य आहे, सी.टी. स्कॅन, एम.आर.आय., वगैरे. पण ते कोणासाठी केव्हा वापरायचे आणि कोणासाठी केव्हा नाही याचा निर्णय शहाणपणाने घ्यावा लागतो. हा तरतमभाव वापरणे महत्त्वाचे आहे.

आपल्याला माहित आहे की जगात १००% अचूक अशी कोणतीही शास्त्रीय कसोटी नाही. प्रत्येक टेस्टला 'फॉल्स पॉझिटिव्ह' किंवा 'फॉल्स निगेटिव्ह' असण्याच्या शक्यतेचा धोका असतोच. मेंदूबाबतही त्याच मर्यादा आहेत. मेंदूची जागा यंत्राने घेतलेली नाही. आजकाल 'कृत्रिम बुद्धिमत्ते'चा बोलबाला फार आहे, पण कृत्रिम बुद्धिमत्ता एखाद्याला सहानुभूती दाखविण्यासाठी अथवा एखाद्याचे समुपदेशन करण्यासाठी उपयोगाची नाही. ते काम मेंदूलाच करावे लागेल. कृत्रिम बुद्धिमत्तेला नेहमीच मर्यादा

असणार आहेत. ती मेंदूची जागा घेऊ शकणार नाही कारण ती मेंदूनेच तयार केलेली आहे. म्हणून आजच्या डॉक्टर्सना मला असे सांगावेसे वाटते की या व्यवसायाची खालावलेली प्रतिमा पूर्ववत करण्याची जबाबदारी त्यांची आहे. मी डॉक्टर म्हणून काम सुरू करण्यापूर्वीच्या काळात डॉक्टर हा केवळ संपूर्ण कुटुंबाच्या आरोग्यासाठीच नव्हे तर सर्वच लहानमोठ्या बाबतीत आधार, मार्गदर्शक मानला जायचा. मग हळूहळू परिस्थिती बिघडत गेली आणि आता ती एवढी बिघडली आहे की आम्ही केवळ यंत्रमानव झालो आहोत. आम्ही आता एखाद्या मुलावर किंवा रुग्णावर उपचार करीत नाही, एखाद्या रोगावर उपचार करीत नाही तर एखाद्या टेस्टच्या साहाय्याने संभाव्य वाटणाऱ्या रोगावर उपचार करतो. हे रुग्णावरचे उपचार नव्हेत. तसे असते तर आम्ही त्या रुग्णाला शक्य तेवढे आनंदी, समाधानी वाटेल असे पाहिले असते. उदाहरणार्थ, एखाद्या मुलावर न्युमोनियाचे उपचार करताना आम्ही भरपूर टेस्ट्स करायला सांगतो. पण रुग्णाच्या बरे होण्याच्या क्रियेमध्ये त्याच्या मानसिक स्थितीला फार महत्त्व आहे, आणि त्याच्या मानसिक स्थितीकडे लक्ष दिले नाही तर त्याची बरे होण्याची गती मंदावते. रुग्णाच्या योग्य मनःस्थितीमुळे बरे होण्यासाठी मिळणारी थोडीशी मदत अशा वेळी मिळणार नाही कारण रुग्णाच्या मनावर आणि आपण ते कसे जपतो यावर बरेच काही अवलंबून असते. माझे डॉक्टर माझी अशी काळजी घेत आहेत की मी त्यांच्या हाती सुरक्षित आहे असे रुग्णाला वाटले पाहिजे. ही भावना जर त्याच्या मनात असेल तर तो तुमच्या उपचारांना त्वरित प्रतिसाद देईल, अन्यथा नाही! तुमच्याकडे एकाच आजाराचे दहा रुग्ण आले आणि तुम्ही त्यांना एकच औषध दिलेत तरी त्याचे दहा वेगवेगळे परिणाम समोर येतात. कारण त्यातील प्रत्येक माणूस हा वेगळा आहे, त्याचे हे वेगळेपण काय आहे हे समजून घेणे आणि ते मार्गावर आणणे हाच खरा उत्तम मार्ग आहे. म्हणून, मित्रांनो, आपण किती आणि काय शिकलो याची काळजी करू नका. ज्याची गरज आहे ते शिकून घ्या! ते जास्त महत्त्वाचे! शिक्षण कधी संपत नाही. मी रोज शिकत असतो. आणि मला असे वाटते की मी जेवढे जास्त माहित करून घेतो तेवढी मला किती कमी माहिती आहे याची जाणीव होते! वैद्यक क्षेत्रातील आणि संशोधन क्षेत्रातील पूर्वीच्या सर्व महान विभूतींनी नेमके हेच केले आहे! पूर्वीच्या वैज्ञानिकांकडे पाहा! आइनस्टाईन म्हणायचा की मला जेवढे अधिक माहिती होते तेवढे मला किती कमी माहित आहे ते समजते. जर हे आइनस्टाईन म्हणत असेल तर मग मला किती अल्प ज्ञान आहे! कारण मी काही न्युटन किंवा आइनस्टाईन नव्हे! त्यांच्या माझ्यात मोठा फरक कोणता? तर मी

सर्वसाधारण वागतो त्यामुळे मी शास्त्रज्ञ होऊ शकत नाही! शास्त्र मोठे विचित्रपणे, विक्षिप्तपणे वागत असते.

कोणते नवे शोध रुग्णांना उपयोगी, फायदेशीर आहेत हे आपणाला समजले पाहिजे. शेवटी पुन्हा एकदा सांगतो की, आजचे विद्यार्थी जर औषधोपचाराची कला आणि रुग्णशय्येजवळील औषधोपचार शिकून घेतील तर ही अगदी प्राथमिक गोष्ट सदैव त्यांच्यासोबत राहील. त्याहीपलीकडे तुम्ही खूप शिकाल आणि

मग तुमच्या लक्षात येईल की आपण त्याचा किती कमी उपयोग करतो. येथील ग्रामीण भागातील बहुसंख्य रुग्णांना एषोआरामी महाग टेस्ट्स परवडणाऱ्या नसतात असे मला सांगण्यात आले. तुम्ही नशीबवान आहात. कारण तुम्हाला त्यामुळे त्यांना त्या महाग टेस्ट्स न करता उपचार करण्याचे तंत्र शिकता येईल. उत्तम 'मेडिसिन' शिकण्यासाठी अगदी योग्य भागात तुम्ही आहात. येथे सर्व उत्तम सोयी आहेत आणि अध्यापकवर्गही उत्तमच आहे!

ट्रान्सफोरामिनल एन्डोस्कोपिक सोल्युशन मणक्यावरील आधुनिक उपचारपद्धतीची कार्यशाळा

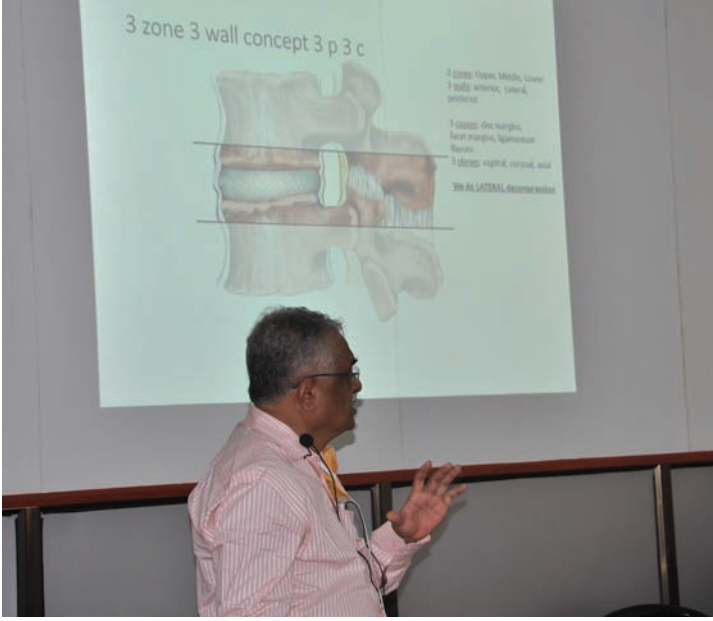
भ.क.ल.वालावलकर रुग्णालय आणि वैद्यकीय महाविद्यालय डेरवण येथे दि. २६ ते २८ फेब्रुवारी या कालावधीत 'ट्रान्सफोरामिनल एन्डोस्कोपिक सोल्युशन' म्हणजे मणक्यावर दुर्बिणीद्वारे करावयाच्या अत्यंत आधुनिक पद्धतीच्या शस्त्रक्रियेविषयी कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. पुण्यातील नामवंत एन्डोस्कोपिक स्पाइन सर्जन डॉ. सतीश गोरे आणि डॉ. सुनील नाडकर्णी यांच्या मार्गदर्शनाखाली आयोजित या कार्यशाळेत वीस डॉक्टर्सनी भाग घेतला. त्यातील १५ जण ऑर्थोपिडिक सर्जन्स, २ न्युरोसर्जन्स आणि ३ अ‍ॅन्स्थेसिस्ट होते.

दिल्ली, हिस्सार, रायपूर, म्हैसूर, हैदराबाद, जयपूर, विशाखपट्टण, नवी मुंबई अशा देशाच्या विविध भागातून आलेल्या या डॉक्टरांसोबत एक काठमांडू (नेपाळ) येथून आलेले डॉक्टरही सहभागी झाले होते.

डॉ. सतीश गोरे यांना दुर्बिणीद्वारे करावयाच्या मणक्यावरील शस्त्रक्रियांचे भारतातील जनक मानले जाते. गेली वीस वर्षे ते अशा शस्त्रक्रिया करित असून त्याबाबत अनेक कार्यशाळाही त्यांनी आयोजित केलेल्या आहेत. डॉ. गोरे तरुण आणि शिकारू डॉक्टरांसाठी अशा कार्यशाळा डेरवण रुग्णालयातही वारंवार घेत

कार्यशाळेच्या शुभारंभप्रसंगी बोलताना डॉ. सतीश गोरे,
सोबत डावीकडून डॉ. प्रदीप कुलकर्णी, डॉ. सुवर्णा पाटील आणि डॉ. सुनील नाडकर्णी

डॉ. सतीश गोरे कार्यशाळेत आपला मुद्दा स्पष्ट करताना

असतात. अशा शस्त्रक्रियांसाठी लागणाऱ्या दुर्बिणींचे आणि इतर साधनांचे डिझाईन त्यांनी स्वतःच विकसित केले आहे आणि 'कार्ल स्टोझ' ही जर्मन कंपनी 'गोरे स्पार्इन एन्डोस्कोपी सेट' या नावाने त्याचे उत्पादन करित आहे.

या कार्यशाळेचा शुभारंभ दि. २६ फेब्रुवारी रोजी रुग्णालयातील 'बेसिक सर्जिकल लॅब'मध्ये श्रीसद्गुरू सहजानंदसरस्वती स्वामी

महाराज यांच्या प्रतिमेसमोर डॉ. सतीश गोरे, डॉ. सुवर्णा पाटील (मेडिकल डायरेक्टर), डॉ. सुनील नाडकर्णी, डॉ. प्रदीप कुलकर्णी (रेडिऑलॉजी विभाग प्रमुख), डॉ. प्रशांत मुल्ल्या (आसोसिएट प्रोफेसर, अॅनाटमी), आणि डॉ. नेताजी पाटील (रेडिऑलॉजिस्ट) यांच्या हस्ते दीप प्रज्वलनाने करण्यात आला. या प्रसंगी बोलताना डॉ. गोरे म्हणाले, "पूर्वी मणक्यावरील शस्त्रक्रिया ही 'ओपन' म्हणजे कातडी आणि स्नायूंची चिरफाड करून करावी लागे. आता दुर्बिणीद्वारे बिनटाक्याची, भूल न देता, अत्यंत साध्या पद्धतीने ही शस्त्रक्रिया केली जाते. मला अवगत असलेले तंत्रज्ञान भारतातील तरुण डॉक्टर्सना शिकविण्यात मला समाधानच वाटते आहे." डॉ. सुवर्णा पाटील म्हणाल्या, 'एन्डोस्कोपिक स्पायनल सर्जरी म्हणजे काटेकोर गणित आणि कौशल्य यांची सांगड आहे. याचा रुग्णाला मोठा फायदा आहे. हे तंत्रज्ञान सहभागी डॉक्टर्सनी डॉ. गोरेसारख्या निष्णात सर्जनकडून आत्मसात करून घ्यावे आणि त्याचा रुग्णांना लाभ करून द्यावा.' डॉ. सुनील नाडकर्णी म्हणाले, 'दिवसेंदिवस नवीननवीन शस्त्रक्रिया पद्धती प्रचलित होत आहेत. त्या आत्मसात करण्यासाठी अशा कार्यशाळांची आवश्यकता असते. त्यासाठी आवश्यक त्या सर्व सुविधा डेरवण रुग्णालयात आहेत आणि येथे अशा कार्यशाळा वारंवार आयोजितही केल्या जातात. त्याचा लाभ तरुण डॉक्टर्सनी आपले ज्ञान अद्ययावत करण्यासाठी केला पाहिजे.'

डॉ. नेताजी पाटील कार्यशाळेत माहिती देताना

कार्यशाळेत भरपूर प्रात्यक्षिकांनी विषय समजण्याला मदत झाली.

कार्यशाळेचा पहिला दिवस मुख्यत्वे लेक्चर्सचा होता. डॉ. गोरे यांनी ट्रान्सफोरामिनल एंडोस्कोपीचे फायदे, त्याची वैशिष्ट्ये, अशा शस्त्रक्रियेत घ्यायची काळजी, वापरावयाची दुर्बीण आणि अन्य साधने याविषयीची माहिती अत्यंत चित्तवेधक पद्धतीने दिली. डॉ. नेताजी पाटील यांनी मणक्यातील चकती सरकण्याचे विविध प्रकार सी.टी. स्कॅन आणि एम.आर.आय. याद्वारे कसे ओळखायचे, शस्त्रक्रियेच्या वेळी त्याचा कसा उपयोग करून घ्यायचा याची माहिती दिली. तसेच रुग्णालयातील अशा सात केसीसचे एम.आर. आय. दाखवून सहभागी डॉक्टरांबरोबर प्रश्नोत्तराच्या स्वरूपात चर्चा केली. डॉ. प्रशांत मुल्या यांनी मणका आणि त्यातील चकत्या याविषयी शरीरशास्त्राच्या अंगाने विस्तृत माहिती दिली. त्यांनी कॅडेव्हरिक मॉडेल (मृतदेह)द्वारे मणक्याची वैशिष्ट्यपूर्ण माहितीही स्पष्ट केली. डॉ. अभिमन्यू केळकर (रेडिऑलॉजिस्ट, पुणे) यांनी एन्डोस्कोपिक स्पायनल सर्जरीसाठी इंटरनेटद्वारे 'इमेजिंग' कसे करावे आणि त्याची आवश्यकता याविषयी सांगितले. डॉ. गिरीश गुप्ता (स्पाइन सर्जन, जयपूर), डॉ. रविंद्रनाथ (स्पाइन सर्जन, म्हैसूर), डॉ. जनमेजय जामदार (स्पाइन सर्जन, जबलपूर) यांनी ट्रान्सफोरामिनल एंडोस्कोपिक सर्जरीमधील आपल्या अनुभवांविषयी निवेदन केले. यानंतर रुग्णालयातील ऑपरेशन थिएटरमध्ये अशा प्रकारच्या शस्त्रक्रियेचे प्रात्यक्षिक सर्व सहभागी डॉक्टरांना दाखविण्यात आले.

दि. २७ फेब्रुवारी रोजी वालावलकर रुग्णालय मेडिकल कॉलेजच्या अॅनाटोमी विभागात डिसेक्शन हॉलमध्ये मृतदेहांवर दुर्बीणीद्वारे करण्याच्या मणक्याच्या विविध शस्त्रक्रियांची प्रात्यक्षिके करण्यात आली. या वेळी कार्यशाळेत सहभागी डॉक्टरांनी सरावही केला. दोन मणक्यातील चकती दबलेली असेल तर ती 'रुद्र इम्प्लान्ट'द्वारा पूर्ववत करता येते. या नवीन संशोधित पद्धतीचे प्रात्यक्षिक या वेळी दाखविण्यात आले. डॉ. गोरे यांनी संशोधित केलेली 'टेकू' ही दुर्बीणीद्वारे करण्यात येणारी शस्त्रक्रियाही या वेळी करून दाखविण्यात आली.

कार्यशाळेच्या शेवटच्या दिवशी म्हणजे दि. २८ फेब्रुवारी रोजी डॉ. गोरे आणि डॉ. नाडकर्णी यांनी दोन दिवस झालेली विविध लेक्चर्स आणि चर्चासत्रे यामध्ये चर्चितल्या गेलेल्या विषयांसदर्भात काही दुर्बीणीद्वारे केलेल्या शस्त्रक्रिया प्रत्यक्ष रुग्णांवर करून त्यांचे प्रक्षेपण पाहण्याची संधी सहभागी डॉक्टरांना उपलब्ध करून दिली. या वेळी द्वयीपैकी एक डॉक्टर ऑपरेशन थिएटरमध्ये रुग्णावर शस्त्रक्रिया करित होते तर दुसरे त्याच वेळी दुसऱ्या दालनात दूरदृश्यप्रणालीने सहभागी डॉक्टरांना त्याविषयी विश्लेषणात्मक माहिती देत होते. त्यामुळे कार्यशाळेचे हे सत्र अतिशय उपयुक्त ठरले.

तीन दिवस झालेल्या या कार्यशाळेतील लेक्चर्स, प्रात्यक्षिके आणि विचारमंथनामुळे आमहाला बहुमोल मार्गदर्शन मिळाले असून आम्ही आता त्याचा उपयोग आमच्या रुग्णांसाठी अधिक चांगल्या पद्धतीने करू असा आत्मविश्वास सहभागींनी शिबिराअखेरीस व्यक्त केला. त्यातील निवडक प्रतिक्रिया सोबत देत आहोत.

Messages by Doctors attending 'Transforaminal Endoscopy Solutions' workshop

Dr Faizal -

Teku is a promising tool. Hope you will come out with the final plan. Vagra will be extremely useful needs fine tuning. Hope we will be all set in the next session. Thank you once again

Dr. Pavankumar -

Your division of Foraminal stenosis made me understand it clearly. With 3 zone classification every one can understand it easily. And MRI reading of stenosis very useful. As usual I had a good revision of your philosophy of transforaminal approach .

Dr. Ashishkumar shrivastav -

I saw a patient operated 30:11:2020 for a downward migrated L4-5 disc who became worse a week after surgery. Postop MRI shows residual disc, lateral canal stenosis, foraminal stenosis , inflammatory changes in soft tissues all around the exiting nerve root, and in the endplates (both lower endplate of L4 and upper endplate of L5). Patient has developed lateral scoliosis due to muscle-spasm.

After the workshop, I started contemplating how I would treat in the conventional manner and how I would approach it through the foraminal route. So, atleast my mind has started thinking on this philosophy. I may stand corrected, but I think it will be better treated by trans foraminal route. Now that I think is the radical change brought about by the experience.

For now, I am treating him by medical means to see if the control of the oedema and inflammation will be sufficient.

Secondly, an old patient's daughter, who is obese, post uterine cancer survivor, deranged kidney functions and in severe pain has developed an L4-5 disc prolapse. I am certain she is a candidate better served by trans foraminal route under local anaesthesia than by conventional posterior route. I have called her from Kuwait once international travel is allowed.

Thanks to Dr Netaji Patil, now I see the MRI with a view to total foraminal approach rather than just the posterior route.

The examples cited should make it clear that the impact of the workshop has been profound.

Regards and thanks

Dr Utsab Shreshtha -

As a beginner I found this workshop useful in following ways

1. Clearer 3D understanding of foraminal anatomy
2. Better knowledge and skills regarding making use of bevels during needling
3. Exclusive live surgeries to add to our knowledge

4. At last but not least, Got motivated from story of young faculties - their inspirational stories will be phenomenal to me and hope I will do my first Transforaminal endoscopic surgery soon. Tons of thanks to Dr. Gore sir for everything

Dr Narendra Bhagvat from Akola

- 1) More systematic addressal to stenosis .Zone way addressal is very easy and apt.
- 2) Could make out sap and foramino-plasty better. Now confident to execute it.
- 3) use of currete and drill clear.
- 4) will now be able to deal stenosis endoscopically.
- 5) Vajra a new armaterium added.
- 6) tissue somehow more appealing.
- 7) Can read MRI more better than before.

And concept of Dervan plug more clear. Could see cells growing.

Dr Tarun Chhabra -

Workshop was a turning point in my life.

Learnings: Philosophy behind transforaminal endoscopy under LA. Precise diagnosis and treating the pathology without disturbing anatomy(Open surgery). Stenosis concept enlightened my thinking.

Newer techniques like Teku and Vajra were very good. Most important is concept of diagnosing and blocks and if in doubt waiting for precision hit at a later date. Dedication towards the goal. Thank you Sir for teaching us and igniting our minds .

Dr Sunil H (orthopedic surgeon from Mysur) -

Workshop was very helpful. Learnt about assessment & approach to disc related problem vit cumulative approach -clinically image correlation & specific treatment (distal block/ frb/ decompression)

Got better understanding of assessing the mris. Upper zone lower zone n approach to pathology in that zone . Facet block Foramino-platy

After attending the workshop Got better confidence in assessment approach & managing problems related to lvd & stenosis . Sir Thank you very much for enlightenment & making us understand the complexity of foramen in simple way.

Dr Shantanu Mallik Anesthesiologist Navi Mumbai -

Though I have been attending training under you since 2018, these are the following points I have learnt this time new

- 1) simplified three zones : upper, middle and lower zones which made my understanding very much clear than before.

- 2) analyzing MRI in axial view as per three zones and planning of surgery
- 3) how to use scoop to take out LF
- 4) Use of Barr to trim Tip of SAP under fluoroscopy as well as scope.
- 5) Visualization of minute structures under scope
- 6) New way of foraminoplasty with the help of fulcrum on TP
- 7) upcoming "Vajra" implantation.

Dr Omm -

First thing and most importantly - How to diagnose the cause of back pain and how to correlate the complain of pain with MRI . Confidence to do first case . What else I need? nothing !

Remarks by Doctors attending the workshop

<p>① Janmejy Jambhar Jabalpur, M.P. Neurosurgeon. 8989986633. jjjambhar@gmail.com</p>	<p>Visit was beyond all expectations! Keep up the cleanliness and pace of progress (as I gathered from the people here). I loved everyone's work ethic which I can see is manifested from their dedicatiⁿ to the Satguru.</p>
<p>② Dr Ravindranath K... Mysore, Karnataka Orthopaedic Spine Surgeon 9341933405 Ravindranathk@gmail.com</p>	<p>This was the best my fourth visit to Derran - I'm amazed at the progress and new buildings that have come up in the past Sept - Kish Kish It is due to the dedication, focus and hard work of all gentle souls both in the trust and the hospital. With all the best wishes the institution and hope it achieves many more milestones in future.</p>
<p>③ Dr Ashish K. Shrivastava Delhi, Neurosurgeon 981111277 1163ash@gmail.com</p>	<p>First visit, Gaining insight from faculty and senior colleagues were very helpful.</p>

4) Dr. Girish Gupta abroaching surgeon. am so surprised & amazed to look so beautiful & beautiful. Manipal, Tripur managed. Such a big & 9785051200 @ yahoo.com I can't believe that & dr.girish 9003 @ yahoo.com such devotion. ~~the~~ ~~for~~ ~~was~~ a big medical college is or used where cell such type ~~was~~ are & generally near performing ~~and~~ ~~more~~ ~~city~~ level are & scope. salute to all team.

5) Dr. Fazel M. Ikbal (MS ortho) Aster Nivis Hospital Kollatal; Tirur - 676505 9786013939 dr.fazelm@gnail.com

This place was in my thought always, as Ar Gov invariably mention about Devan in most of his interactions. Enjoyed the travel to Devan; landscape and the picturesque scenic place. As a clinical/researcher Distraction - I was totally take by surprise of the meticulous arrangement in the hospital. Dr. Confidence and the hospitable staff. Shriprada staffs in the Dept and staff was exceptional. Really enjoyed & made fruitful. Jami form all aspects of the visit. Looking forward to coming again! Thanks you Jami

Date: / /
 Dr. K.S.R. Prasad
 ONISO Surgeon
 It's very much appreciable regarding maintenance. Highly Educated. State of art - in all aspects. Would like to come and have. Thanks for heart full memorable stay in Devan.

Dr. Sunil. Gt
 Ortho Surgeon.
 The medical college Spadana Hospital was state of art. I well maintained & good quality service to use people & people. Carl - engine a noble family to such immense dedication and quality @ such distant place. Have enjoyed the stay in Devan as is looking using the place the team in mountain places is awesome & picturesque. only bus hardly will get to see such massive structure and medical faculty @ the middle of mountain - unimagineable. Should feel elegantly one endoscopic spine workshop @ Devan and hoping to come again for my other advance training in future. Jami

Dr. Santam Malik
Pain Physician &
Anatomist
MCh Medical College
Karnath, New Mumbai
(M) 93208 22099
I am already doing basic
course, this workshop helped
me a lot for further
teaching & tips for day to day
complicated cases mainly forensic
examns.

Dr. Utkarsh Sharma
Spine Surgeon
Kadambur Hospital
+91 9851164106
I am taking very good
impression of endoscopic spine
surgery in my first training
workshop of such kind. Dr.
Gur has given very good
concept of anatomy, radiology
and operative steps of transfor-
aminal endoscopy.

Dr. Sanjay Singh
Orthopedic
Mumbai
+91 9330077
I am having very good learning
of endoscopy. A great amount of
collaboration.

Dr. Ankit Madharia
Orthopedic surgeon.
Laxmi Hospital, Pune
8007687722
ankitmadharia@gmail.com
- Very good spiritual
experience at campus.
- Excellent learning
experience.

Ankit

Dr. TARUN CHABRA
Orthopedic surgeon
Sewick Saha Hospital
Mumbai
9599125021
I have entered into
a new world of Endoscopic
spine surgery. I am getting
the concepts and learning step
by step. Gaur Sir has inspired me
for a spiritual life and true medical
to life for a higher purpose for
people.

Dr. Ramrath
Spine Surgeon
Hyderabad
I met & participated
of workshop organized
clearly in detail.

Dr. Deepak H.G.
Spine Surgeon
Bhuvnagar
Karnataka
Endoscopy workshop was
nicely planned and arranged.
every detail about the
endoscopy has been covered.

Dr. Gaur has given us
confidence to endoscopy in
and start daily practice
Derwani is a beautiful place
and the college is a
model in making.

Dr. Saurav
Spine Surgeon
Mysore
Every time I visit Dr. Gaur
I take back new things.
This was not different.
Visiting Derwani & the medical
collage was indeed a
great experience.

वेळेवर मिळालेला मदतीचा हात!

नांदगाव येथील सोमा गावडे नावाचे ६४ वर्ष वयाचे गृहस्थ माडाच्या झाडावर चढून काम करीत असताना सायंकाळी पाचच्या सुमाराला उजव्या हातातील कोयत्याचा वार डाव्या हाताच्या कोपराच्या खाली जोरदारपणे लागला आणि मोठी जखम झाली. प्रचंड वेदना आणि सतत मोठ्या प्रमाणावर होणारा रक्तस्राव यामुळे जोरदार मानसिक आघात झालेल्या गावडे यांना वालावलकर रुग्णालयात सायंकाळी ७.०० वाजता तात्काळ सेवा विभागात आणण्यात आले. त्यावेळी त्यांचा रक्तदाब अत्यंत कमी झाला होता. नाडीचे ठोके वाढले होते. त्या डाव्या हाताची नाडी लागत नव्हती. कोपराखाली हात थंड पडला होता.

डॉ. अमोल धर्माधिकारी (कार्डिअॅक सर्जन) यांनी तात्काळ सेवा विभागात तातडीने येऊन तपासणी केली असता असे लक्षात आले की कोयत्याच्या आघाताने कोपराजवळील रक्तवाहिनी आणि नस तुटली आहे. त्यांनी रुग्णाला आय.व्ही. सलाईन लाऊन औषधोपचार सुरू केले. त्यांच्या सूचनेनुसार रेडिऑलॉजिस्ट डॉ. विनय निर्मल यांनी कलर डॉप्लर आणि सोनोग्राफी केली. त्यावरून हे स्पष्ट झाले की कोपराजवळील ब्रॅकिअल ही रक्तवाहिनी तुटली आहे. त्यामुळे कोपरापासून पुढचा रक्तपुरवठा थांबला आहे.

रात्री दहा वाजता डॉ. धर्माधिकारी यांनी शस्त्रक्रिया सुरू केली. जखम उघडल्यावर असे लक्षात आले की ब्रॅकिअल रक्तवाहिनीची अॅनोमोलस ब्रॅच पूर्णपणे तुटली आहे व खराब झाली आहे. सर्वसाधारणपणे तुटलेली रक्तवाहिनी नैसर्गिकरीत्या काही वेळाने

आकुंचन पावून बंद होते. परंतु येथे ती अतिशय जोरदार आघाताने वेड्यावाकड्या स्वरूपात 'चेचली' गेली आहे. आणि त्यामुळेच रक्तस्राव सततच आणि मोठ्या प्रमाणावर होत राहिला.

त्याचप्रमाणे 'मेडिअन नर्व्ह' सुद्धा पूर्णपणे तुटली आहे. डॉक्टरनी ब्रॅकिअल नर्व्हचे 'व्हॅस्कुलर अॅनॉस्टॉमासिस'केले, म्हणजे तुटलेले दोन्ही भाग कौशल्याने एकत्र जोडले. त्याचप्रमाणे 'मेडिअन नर्व्ह'सुद्धा जोडण्यात आली. ऑपरेशन झाल्यावर कोपराखालील हाताचा रक्तपुरवठा सुरळीत झाला. नाडी लागू लागली. 'प्लस ऑक्स' मशिनवर डाव्या हाताचे ऑक्सिजनचे प्रमाण ९९% वर आलेले दिसू लागले जे पूर्वी अजिबात दिसत नव्हते. स्प्लिंट लाऊन रुग्णाला सर्जिकल आय.सी.यू. मध्ये ठेवण्यात आले.

आठवड्याभराने रुग्ण बरा होऊन घरी गेला. त्याच्या बोट्याच्या हालचाली पूर्ववत होऊ लागल्या. हे सर्व डेरवण रुग्णालयात उपलब्ध असलेल्या अत्याधुनिक सोयी आणि कुशल डॉक्टरांकडून वेळीच झालेले योग्य उपचार यामुळे शक्य झाले. उपचाराला विलंब झाला असता तर रक्तस्रावाने रुग्णाचा जीव धोक्यात आला असता. शिवाय जंतुसंसर्गानेही परिस्थिती आणखी कठीण झाली असती. 'बजाज फिन्सव्ह'ने दिलेल्या भरघोस आर्थिक मदतीतून साकार झालेली कार्डिअॅक सर्जरीसाठीची अत्याधुनिक ऑपरेशन थिएटर्स आणि पूर्णवेळ उपलब्ध कार्डिअॅक सर्जन्स यामुळे कोकणातील लोकांना आता वेळीच मदतीचा हात मिळत आहे!

यशस्वी शस्त्रक्रियेनंतर तणावमुक्त रुग्ण

डॉ. अमोल धर्माधिकारी

भक्तश्रेष्ठ कमलाकरपंत लक्ष्मण वालावलकर ग्रामीण वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, रोगनिदान व संशोधन केंद्र

श्रीक्षेत्र डेरवण - ४१५६०६, ता. चिपळूण, जि. रत्नागिरी

दूरध्वनी : (०२३५५) २६४१४९ / २६४६३६ / २६४६३७ फॅक्स : (०२३५५) २६४१८१

ई-मेल : info@walawalkarhospital.com वेबसाईट : www.walawalkarhospital.com

अभिनंदन !

कु. मानसी अभय पुरोहित

कोकणातील समाजातील आर्थिकदृष्ट्या सामान्य स्तरावरील मुलांना उत्तम तांत्रिक शिक्षण मिळावे अणि रोजगाराच्या संधी उपलब्ध व्हाव्यात या दृष्टिकोनातून श्री विठ्ठलराव जोशी चॅरिटीज ट्रस्टने आरोग्यसेवेविषयक विविध अभ्यासक्रम आपल्या 'कॉलेज ऑफ अॅडव्हान्स्ड स्टडीज' मध्ये सुरू केले

आहेत. या वर्षी 'महाराष्ट्र युनिव्हर्सिटी ऑफ हेल्थ सायन्स' यांनी घेतलेल्या 'बी.एस.सी. इन पॅरामेडिकल टेक्नॉलॉजी (BPMT)' या परीक्षेत आमच्या कॉलेजच्या दोन विद्यार्थिनींनी उज्वल यश मिळविले आहे.

कु. रुचिरा राजेंद्र चव्हाण

कु. मानसी अभय पुरोहित ही विद्यार्थिनी 'Emergency Medical Service Technician' या विषयात ३८४ गुण मिळवून संपूर्ण युनिव्हर्सिटीमध्ये प्रथम क्रमांकाने उत्तीर्ण झाली. तसेच कु. रुचिरा राजेंद्र चव्हाण या विद्यार्थिनीने 'Forensic Medical Science Technician' या

विषयात ४४६ गुणांसह संपूर्ण युनिव्हर्सिटीमध्ये प्रथम क्रमांक मिळविला. दोन्ही विद्यार्थिनींचे त्यांच्या उज्वल यशाबद्दल हार्दिक अभिनंदन!

हळदी-कुंकू समारंभ

प्रतिवर्षीप्रमाणे १५ फेब्रुवारी २०२१ रोजी श्रीगणेश जयंतीच्या निमित्ताने डेरवण हॉस्पिटल जवळील गणपती मंदिरात हळदी-कुंकू समारंभ आयोजित करण्यात आला होता. विठ्ठलराव जोशी चॅरिटीज ट्रस्टने आयोजित केलेल्या या समारंभाला दरवर्षी वाढता प्रतिसाद मिळत आहे. या वर्षी या कार्यक्रमात १७०० महिला उपस्थित राहिल्या. त्यांना वाण म्हणून गूळ आणि अल्पोपहार देण्यात आला.

हळदीकुंकू समारंभाला महिलांचा उत्साही प्रतिसाद

मालक, मुद्रक, प्रकाशक : श्री. विकासराव वालावलकर यांनी मुद्रा, ३८३, नारायण पेठ, पुणे-३० येथे छापून भ.क.ल. वालावलकर ग्रामीण वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय, रोगनिदान व संशोधन केंद्र, श्रीक्षेत्र डेरवण, जि. रत्नागिरी येथून प्रकाशित केले. | Visit us at <https://swamisamarth.com/dervan/>
संपादिका : डॉ. सौ. सुवर्णा पाटील-९९२१२ ५१६९५, संपादक मंडळ : सौ. शरयू यशवंतराव-९८८१६ १९९७४, श्री. श्रीकांत पराडकर-९५८८४ ७९२२०